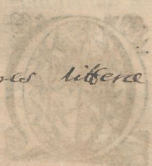

quae sint humaniores libera?

Q. D. B. V.

AD

**ACTVM
ORATORIO - VALE-
DICTORIVM**

IN

GYMNASIO MERSEBURG.

IPSIS APRILIS CALENDIS

A. O. R. M. DCC. XVII.

statim ab hora II. pomeridiana
institucndum

**SVM MOS dicti Lycéi INSPECTORES, PATRO-
NOS atque FAVTORES,**

QVA DECET OBSERVANTIA ET HYMANITATE
invitat

M. ERDMANN VHSE, Rector.

MERSEBURGI, literis Christiani Gottschikii, Typogr. Aul.

Magnifico Dr. Schachero Hto et LL

Vae & quales sint *humaniores literae*, in studiosae imprimis iuventutis gratiam brevissimis hic loci exponere, forte non erit incongruum. Audiunt eae *humanae*, quippe hominibus divino adiutis auxilio suum debent & ortum & splendorem; hominibus solis omnis bonitatis fons haec vitae humanae impertivit cimelia praestantissima; eadem studia ad humanitatem pertinent, iisque puerilis aequae ac iuvenilis aetas ad humanitatem solet informari et hominum mores humaniores reddi. Appellantur illae literae & *politior humanitas*, dum homines iis polito mirum quantum praestant illis, qui nulla humaniorum studiorum elegantia animum suum ornatum ornatumque nobilitarunt. Eas literas quoque *bonas, ingenuas & liberales*, vocant *artes*, Gallis *les belles lettres*, vel pueris est notum, cum iudicentur dignae bonis, ingenuis atque liberalibus hominibus, bonam, ingenuam liberalemque Deam, Virtutem, in interiori pectoris larario venerantibus, nec vitiorum servitutum servientibus. In horum vero studiorum censum imprimis veniunt *Grammatica*, h. e. Latinae & Graecae linguarum notitia, *Poesis, Oratoria, Logica* atque *Historia*, nec non disciplinae aliae in Gymnasiis & Academiis ad Philosophiae vsque tractationem praelegi auditoribus solitae.

Quidam male feriati homines studia ista scholastica in exilium agenda suadent, id agentes, ut ignaviae & ruditati suae praetendant velamen, cum sint ignorantiae fratres, hocce intendentes, ut istis praefidiis deiecti alii tanto proniores ipsis substringant aures, imitando Philistaeos, qui solliciti cavebant, ne Israelitis esset faber aut armorum facultas, quo iis eo imperarent securius: inde tot accongesserunt in bonas literas convitia. Verum enim vero faciunt nae isti homines intelligendo, ut nihil intelligant. Quod linguas, quibus in scholisi mbui solent adolecentes, omni vsu carere criminantur, id dicunt stolide splendideque mentiuntur. Tralatitium est, linguam Graecam, adde & Ebraeam, addiscendam, ut ex ipso fonte tunc, purius, dulcius sensum divinatorum oraculorum haurire, & emphasin sacrae dictionis, quae in aliud idioma, quasi è nativo solo in alienum translata, maximam partem exspirat, assequi detur. Neque minus in vulgus est notum, linguam Latinam non modo omnis eruditionis esse vehiculum, sed sacrae quoque historiae illustrandae ex antiquitate Romana non modicam fieri accessionem. Rhetoricam discimus & Poësin, non ut more rustico mentiamur, sed ut veritatem sub aliquo involucro apte, distincte, ornate & cum quadam delectatione dicamus, inq; hominum animos demittamus. Logicae navamus operam, non ut alios decipiamus, sed, ne ab alijs decipiamur, nobis caveamus, nec

non

non vt veritatem eruamus erutamque tueamur. Historiarum lectioni aliquod inpendimus tempus, vt partim, quid ab aliis gestum, intelligamus, partim facta laude digna imitando minus recta fugiamus. Quae cum ita sint, iuventus hodierna valde peccat, quod studia fere praecipitans gradus nullos patitur fieri, & prius sapere quam loqui, & quidem apte loqui vult addiscere: sic enim accidit, vt sibi non tantum male consulat, sed & Reipublicae saepius haud parum afferat detrimenti. Nam licet quis plura, eaque eximia, didicerit, caeterum ea digno ac decenti sermonis genere proferre nequeat, perinde prope modum est, ac si nihil plane didicerit. Ac nescio, vtrum ridendi magis sint, an miserandi potius illi vitiligatores, qui fastuoso supercilio humaniora despicientes studia, sese Realium titulo pompaticae jactant, Verbalium penitus neglecto atque reiecto. Quasi vero e probae notae auctoribus, à quibus cum Graeci tum Latini sermonis pendet puritas & elegantia, nil nisi verba inania & quaedam sermonis lenocinia, & non una cum optimo & praestantissimo dicendi genere pulcherriam gravissimarumque rerum cognitionem haurire ac discere liceat? Praeterea hoc seculum nostrum tropica quaedam invasit avarities, & doctior hodie existimatur, non qui eruditior, sed qui pecuniosior est, inde ad lucrosas potius convolat artes, longaeque formosior videtur auri massa, quam quicquid Graeculi Latini que scripsere sapientes. O si autem illi humaniorum literarum contemptores rite expenderent, quantae utilitatis, quantaeque necessitatis ea esse soleant studia. Omnis sane, iudice *B. Schurz. fleischio in Epistolis suis arcanis no. 287.* vera solidaque sapientia ab his elegantioribus studiis ducit colorem & habitum, nec quicquam expectatione dignum est, quod his & talibus doctrinae praesidiis caret.

Quae huc vsque dicta, optime non modo agnoverunt, sed & observarunt strenue juvenes ornatissimi publico aliquando summa cum laude profuturi, qui hac vice numero quinario in publicum prodire verbaque ad Auditores benignissimos facere in animum induxerunt. Saltus in studiis, quo non pauci hodie delectantur, ipsis hactenus minime arrisit, sed bona methodo quaevis, ducibus Praeceptoribus, tractare nunquam non sunt conati, qua indefessa beneque ordinata diligentia id obtinere, vt nunc cum honore Gymnasium nostrum Episcopale cum Academia sine villo impedimento mutare possint. Legerunt etiam vltimum publice in auditorio nostro supremo dicturi argumenta e literarum humaniorum circulo petita, cumque singuli poëticae artis fuerint avidissimi, de eadem imprimis actura ipsis visa themata, quibus breviter explicatis & Deo & Principi, omnibusque, quibus se plurima debere ingenue faterentur, gratissimum testatum ibunt animum, iisdem vltimum acclamando vale & prosperissima quaeque apprecando.

Vt

Ut autem Actus hicce Oratorio - Valedictorius eo meliori instituat ordine, duo ex ipsorum commilitibus, modo dictis Academiae Candidatis dignissimis improbo prudentique labore ne utiquam cedentes, *Prologi* sustinebunt vices atque *Epilogi*. Prioris itaque actus personam

George Carl Sichelmann/Homburgo-Hassius, Auditorum Spectatissimorum, qua par est, reverentia exosculabitur praesentiam exoptatissimam, intimaturus dicenda benignissima audientia humillime expetita. Illis praemissis valedicturi sequenti verba facient ordine, nempe

Christoph Stelkner / Scedicensis,
de POESEOS dicit AMPLITVDINE.

Johann Gottfried Reinhold / Wæhlicensis-Misn,
de POESEOS ager AESTIMIO.

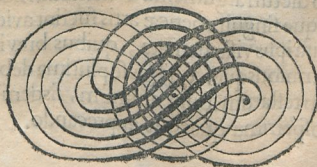
Johann Gottlieb Fochtmann/Merseb.
de INGENIO perorabit POETICO.

Joh. Christian Philippi, Gramboviensis-Megap.
sobria mente ac lingua FVROREM explicaturus est POETICVM.

Johann Gottlob Braun / Alslebiensis-Saxo.
Elegis concinnis atque enodibus LAVREAM evolvit POETICAM, eadem ipse dignissimus, quo de post plurima alia & valedictorium testabitur specimen. Hisce locutis

Carl Christoph Höfner / Martisb.
Epilogi functus munere voto quodam propemico comitabitur abeuntibus Auditoribus Gravissimis perfoluturus, quae ipsis debentur, grates.

Adsint igitur frequentes atque benevoli, quibus Athenaci nostri salus & fama curae est ac cordi, audiant dicturos, qua haecenus soliti sunt, benignitate, expectando pro hoc summi favoris exemplo devinctissimum meum & oratorum novellorum animum. Quod superat, ex intimis pectoris mei precor recessibus, ut abituros Deus gratia sua in Academiam comitetur, illorum coeptis honestissimis clementissime annuat, eosdemq; aliquando vtilissima esse finat Reipublicae membra. Scribebam Merseburgi die XXXI. Martii Anno M. DCC. XVII.

quae sunt humaniores libere?

Q. D. B. V.

AD

ACTVM
ORIO - VALE
TORIVM

IN
SIO MERSEBURG.

SIS APRILIS CALENDIS

. R. M. DCC. XVII.

o hora II. pomeridiana
instituentum

cei INSPECTORES, PATRO
que FAVTORES,

OBSERVANTIA ET HVMANITATE
invitat

MANN VHSE, Rector.

eris Christiani Gottschikii, Typogr. Aul.

Magnifico Dr. Schachero Hto et LL